

Mihai Constantinescu, *Începuturile culturii Monteoru. Așezarea de la Năieni-Zănoaga Cetatea 2*, Muzeul Județean Buzău, Biblioteca Mousaios 15, Editura Mega, Cluj-Napoca 2020, 436 p.

Lucrarea de față are la bază lucrarea de doctorat a autorului, susținută în 2010 la Facultatea de Istorie a Universității din București. Pilonul central este reprezentat de documentația obținută în urma cercetărilor coordonate de Ion Motzoi-Chicideanu între 1982-2004 în situl de la Năieni-Zănoaga Cetatea 2, jud. Buzău.

Situl arheologic de la Năieni-Zănoaga este constituit în fapt din cel puțin cinci nuclee de locuire de la începutul perioadei mijlocii a epocii bronzului. Dintre acestea, de un interes deosebit s-au bucurat cele denumite Cetatea 1 și Cetatea 2. Lucrarea de față este dedicată doar cercetărilor efectuate în acest ultim punct care ocupa un platou de formă ovală, înconjurat de pante abrupte, cu dimensiunile de aproximativ 80×50 m.

Avem în fața noastră prima publicare monografică a unui sit cu ceramică de tip Monteoru, în care sunt prezentate foarte obiectiv atât informația obținută în urma cercetărilor, cât și tot lotul de materiale arheologice. Demersul este unul logic, ușor de urmărit și foarte bine susținut de surse bibliografice.

Încă de la început putem observa că autorul nu a avut la dispoziție o bază documentară prea bogată. Astfel, deși pe planul sitului au fost marcate 88 de gropi, doar 12 pot fi atribuite epocii bronzului. Se pare că doar sectorul estic al platoului a fost folosit pentru amenajarea unor locuințe. Tot aici sunt menționate posibile terasări dar și o stratigrafie dispusă pe cinci secvențe, notate cu Zănoaga Ia, Ib, Ila, IIB și III.

Lotul de artefacte este compus mai ales din ceramică (foarte fragmentată) dar și din obiecte din lut ars, piatră, os, corn, scoică și metal. În ciuda numărului redus de piese, autorul reușește o analiză tipologică și descriptivă minuțioasă, scoțând în evidență caracteristicile sitului. Trebuie remarcat că în tot acest demers se fac mereu trimiteri la contextul descoperirii (structuri și stratigrafie) pieselor, fapt susținut și de o ilustrație excelent întocmită.

Valoarea științifică a lucrării este sporită de o abordare a sitului de la Năieni–Zănoaga Cetatea 2 în contextul mult mai larg al descoperirilor monteorene, mai ales cele timpurii. Astfel, autorul face importante sinteze referitoare la cercetarea și interpretarea siturilor culturii Monteoru sau a spațiului domestic atribuit acestor comunități. Observații importante sunt făcute și în privința cronologiei relative și absolute a culturii, ocazie cu care sunt discutate diverse contexte stratigrafice, relații cu alte grupe culturale dar și datele ^{14}C . Autorul este de părere că începutul așezării de pe Cetatea 2, cât și a culturii Monteoru are loc în intervalul 2300-2250 cal BC, acesta fiind probabil și intervalul dispariției ceramicii de tip Glina; în vreme ce finalul fazelor timpurii ale culturii Monteoru (Ic4,3-Ic3) poate fi plasat în jurul datei de 1850 cal BC.

De o importanță deosebită este și *Catalogul descoperirilor atribuite culturii Monteoru*, care reunește 385 de situri. Acesta este urmat de un rezumat în limba engleză, de o listă bibliografică completă și de 175 de planșe (imagini, hărți, planuri, desene de artefacte și expuneri tipologice) de o calitate grafică și științifică deosebită.

Pe lângă abordarea monografică a descoperirilor de la Năieni–Zănoaga Cetatea 2, lucrarea de față reprezintă o contribuție foarte importantă la cunoașterea orizontului de descoperiri de tip Monteoru. Deși este concepută pe o structură clasică, cartea poate fi considerată un exemplu de abordare metodologică în publicarea cercetărilor arheologice.

Sorin-Cristian AILINCĂI

Institutul de Cercetări Eco-Muzeale "Gavrilă Simion", Tulcea